

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสรุปผลการวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายในการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. ความสำคัญของการวิจัย
4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. ระยะเวลาในการทดลอง
7. ขั้นตอนดำเนินการทดลอง
8. การวิเคราะห์ข้อมูล
9. สรุปผลการวิจัย
10. การอภิปรายผล
11. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
4. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ความสำคัญของการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. ได้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ที่สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ที่เน้นการพัฒนาการคิดของผู้เรียน ซึ่งจะส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียน ตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. นักเรียนสามารถนำเทคนิคการคิดวิเคราะห์ไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
5. เป็นแนวทางสำหรับครูอาจารย์ ผู้เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ในสาระการเรียนรู้อื่นๆ ต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองคณศี (พลาอนุกุล) อำเภอพระพุทธบาท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 3 ห้อง นักเรียนจำนวน 105 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 1 โรงเรียนวัดหนองคณศี (พลาอนุกุล) อำเภอพระพุทธบาท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1 ห้อง นักเรียน จำนวน 35 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 ชุด
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.871
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.863
4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์

ระยะเวลาในการทดลอง

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง จำนวน 7 สัปดาห์ๆ ละ 2 คาบๆ ละ 60 นาที รวมทั้งหมด 14 คาบ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองคณธี (พลาณกุล) อำเภอพระพุทธบาท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรีเขต 1

ขั้นตอนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทดลองสอนด้วยตนเอง มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียน แล้วตรวจเก็บคะแนนไว้
2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทั้ง 5 ชุด ตามลำดับ
3. หลังจากการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เสร็จสิ้นทั้ง 5 ชุดแล้ว ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน และทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียน
4. ให้นักเรียนตอบแบบวัดเจตคติต่อการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากเสร็จสิ้นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การคำนวณหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ โดยการคำนวณหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80
2. ทดสอบหาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยค่าสถิติที (t-test) ทั้งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์
3. หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.13/81.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

จากการที่ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักกรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 5 ชุด โดยการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน และสอบถามเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ผลการศึกษาอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักกรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพกระบวนการและประสิทธิภาพผลสัมฤทธิ์ (E1/E2) เท่ากับ 83.13/81.33 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักการในการสร้างชุดกิจกรรมฝึก กระบวนการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ และลักษณะของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ซึ่งหลักการในการสร้างชุดกิจกรรมฝึกนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดจุดประสงค์ที่แน่นอนว่าต้องการให้นักเรียนฝึกเรื่องอะไร จัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ โดยคำนึงถึงความสามารถของนักเรียนระดับความรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดเรียงชุดกิจกรรมจากง่ายไปยาก อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง กิจกรรมต่างๆ ยังสอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียน และสื่อถึงหลักคุณธรรมจริยธรรมที่ควรประพฤติปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 21) ที่ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2549, หน้า 14) ให้หลักการไว้ว่า ต้องเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง ให้มีการเชื่อมโยงกับธรรมชาติ จินตนาการ ปัญญา และฐานความจริง เพื่อให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ สำหรับการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกนั้น ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาโดยผ่านการหาค่าประสิทธิภาพ แบบกลุ่มเดี่ยว แบบกลุ่มย่อย และแบบภาคสนามก่อนแล้วจึงนำไปใช้จริง ดังที่ บุญชม ศรีสะอาด (2541, หน้า 41-42) กล่าวไว้ว่า การหาค่าประสิทธิภาพ ต้องดำเนินการเป็นขั้นตอน คือ แบบเดี่ยว แบบกลุ่มย่อย และแบบภาคสนาม โดยแต่ละขั้นตอนต้องมีการปรับปรุงแก้ไขสื่อการสอนให้ดีขึ้น เมื่อค่าประสิทธิภาพผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว เราก็สามารถยอมรับได้ว่าชุดกิจกรรมฝึกนั้นมีประสิทธิภาพจริง โดยแต่ละขั้นตอนต้องมีการปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา สื่อต่างๆ แบบทดสอบต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น และลักษณะของชุดกิจกรรมฝึกนั้น ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมฝึกให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีหลากหลายรูปแบบ คำนึงถึงความเหมาะสมทั้งด้านเวลา ด้านเนื้อหา ด้านความสามารถของนักเรียน และกระตุ้นท้าทายความสามารถของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุวัฒน์ จรัสแผ้ว (2549, หน้า 38) กล่าวถึงลักษณะชุดกิจกรรมฝึกสำหรับนักเรียนไว้ คือ มีความสอดคล้องกับพัฒนาการ

ของเด็ก คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย มีคำชี้แจงง่าย ๆ ต้องให้เหมาะสมกับเวลาและความสนใจของนักเรียน ทำชุดกิจกรรมฝึกหลายๆ แบบ เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้อย่างกว้างขวาง และส่งเสริมให้เกิดความคิด และกมลารรณ จิตรจักร (2549, หน้า 68) กล่าวว่าลักษณะแบบฝึกการคิดวิเคราะห์ที่ดี คือ ต้องมีความยากง่ายเหมาะสมกับ นักเรียน มีหลายรูปแบบ เรื่องที่นำมาฝึกต้องมีความน่าสนใจและทันสมัย สามารถประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนในการสร้างชุดฝึก และ ฮาร์เรส (Harress, n.d. pp.93-94) กล่าวว่า ควรใช้แบบฝึกที่หลากหลาย เพื่อเกิดแรงจูงใจในการกระตุ้นเด็ก นำสิ่ง ที่ได้เรียนมาตอบในแบบฝึกให้ตรงตามเป้าหมาย สามารถให้นักเรียนตอบสนองสิ่งเร้า กำหนด แบบฝึกให้ชัดเจน จะให้นักเรียนตอบแบบฝึกแต่ละรูปแบบด้วยวิธีการอย่างไร

2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้จะเนื่องมาจาก ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยได้ พัฒนาขึ้น เป็นไปตามกระบวนการขั้นตอนการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กล่าวคือ การเสนอสถานการณ์ ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด การกำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ที่ทำให้ ผู้เรียนรู้ถึงสาเหตุหรือเหตุผลที่ต้องการให้เกิดความคิด มีการกำหนดหลักการที่แน่นอน มี ขั้นตอนการพิจารณาแยกแยะ พินิจวิเคราะห์ที่ชัดเจน และมีการสรุปคำตอบเพื่อทราบถึงองค์ ความรู้ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แชมมณี (2547, หน้า 300) ได้เสนอ ขั้นตอนการคิดเอาไว้ว่า ขั้นแรกคือกำหนดปัญหา ตั้งสมมติฐาน ทดลองเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ ข้อมูลและสรุปผล ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2537, หน้า 43) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาการคิดไว้ว่า การเสนอสถานการณ์ที่กระตุ้นให้คิด คิดอย่างเป็นระบบ โดยใช้เหตุผล นำข้อมูลต่างๆ มาใช้กระบวนการคิดบนพื้นฐานของความเป็นจริง ความดีงาม และความถูกต้อง คิดและตัดสินใจลงมือปฏิบัติ และตรวจสอบ วัดและประเมินผลการปฏิบัติ รวมถึงประเมินตัวเอง และผลการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ชุด กิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิไกร เทียงดี (2549, บทคัดย่อ) ได้ ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ซึ่งสรุปได้ว่า ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ได้แก่ ในระดับนักเรียนมีตัวแปรเซาว์ ปัญญา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และในระดับห้องเรียนมีตัวแปร บรรยากาศในห้องเรียน และ พฤติกรรมการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ในชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการคิด วิเคราะห์ของนักเรียน และยังสอดคล้องกับ ปราโมทย์ จันทวีเรื่อง (2545, หน้า 52) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้า ร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดของ

นักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าเกณฑ์การประเมินหลังเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภาสินี ฮีมินกุล (2547, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประภาพรรณ อินทร์เพ็ญ (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาผลการสอนแบบอริยสังข์โดยใช้เทคนิคคู่คิดคู่สร้าง ในรายวิชาสังคมศึกษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบอริยสังข์โดยใช้เทคนิคคู่คิดคู่สร้าง ในวิชาสังคมศึกษา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกมลวรรณ จิตจักร (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาไค่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักกรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก เนื้อหา สาระการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักกรรมนำความสุขนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกเนื้อหาที่ง่ายต่อการเข้าใจ ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดและประเมินผลตามกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ยึดหลักการจัดการเรียนรู้ของพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 189-191) ได้เสนอไว้ว่าการจัดการเรียนนจริยศึกษา และ ศาสนศึกษา ควรมีแนวทางการเรียนรู้เรื่องพฤติกรรม ความรู้สึก และการคิด สร้างความซาบซึ้งศรัทธาก่อนแล้วค่อยพัฒนาด้านอื่นๆ กระบวนการเรียนการสอน ต้องกระตุ้นให้เกิดความสนใจใคร่รู้ ใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา บรรยากาศในการเรียนการสอน ต้องจัดสภาพของห้องเรียน ให้มีความสะอาด ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีความเมตตา กรุณา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน สื่อที่ใช้ต้องกระตุ้นให้เกิดความสนใจใคร่รู้ และควรใช้รูปแบบที่หลากหลายในการนำเสนอ สำหรับการวัดและการประเมินผล ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เน้นความสามารถ และคุณลักษณะที่แท้จริงของนักเรียน ดังที่วันเพ็ญ วรรณโกมล (2544, หน้า 191-192) กล่าวไว้ว่า การประเมินผลวิชาสังคมศึกษาต้องประเมินจากวัตถุประสงค์ของการสอนสังคมศึกษา 8 ประการ คือ ความรู้ความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ เจตคติของการเรียนรู้ ค่านิยมเจตคติต่อความเป็นพลเมืองดี คุณธรรม ทักษะวิชาการ ทักษะทางสังคม และทักษะกระบวนการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

พิชญา คำปิ่น (2549, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยสร้างความรู้ด้วยตนเองกับนักเรียนที่สอนตามปกติ เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองกับนักเรียนที่สอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่สอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ประภาพรพรณ อินทร์เพ็ญ (2547, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการสอนแบบอริยสัจโดยใช้เทคนิคคู่คิดคู่สร้าง ในรายวิชาสังคมศึกษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจโดยใช้เทคนิคคู่คิดคู่สร้าง ในวิชาสังคมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ยังสอดคล้องกับ ลัมพ์คิน (Lumpkin, 1991, abstract) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 พบว่า เมื่อได้สอนทักษะการคิดวิเคราะห์แล้ว นักเรียนเกรด 5 และ 6 มีความสามารถการคิดวิเคราะห์ที่ไม่แตกต่างกัน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นนักเรียนเกรด 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มทดลองที่เป็นนักเรียนเกรด 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

4. การศึกษาเจตคติต่อการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแบบสอบถามรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่วิสัยภาคภูมิใจในตนเองสามารถที่คิดวิเคราะห์ที่สิ่งต่างๆ ได้ รongลงมาได้แก่ เรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึก แล้วมีความสุข สนุกสนานรู้สึกผ่อนคลาย และเข้าเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึก แล้วมีความสุข ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะ กิจกรรมต่างๆ ใช้ชุดกิจกรรมฝึกกระตุ้นให้นักเรียนอยากใช้ความคิด และกิจกรรมยังไม่ยากเกินไปสำหรับนักเรียน จึงทำให้นักเรียนรู้สึก มีความภาคภูมิใจเมื่อคิดวิเคราะห์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ จันท์ธอม (2539, หน้า 248-249) ได้สรุปสิ่งที่จะทำให้เด็กนักเรียนมีเจตคติที่ดีไว้ว่า นักเรียนต้องเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น เกิดจากแรงจูงใจของสิ่งเร้า เป็นสิ่งที่มีความหมายต่อเด็ก เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของเด็ก และเป็นสิ่งที่แปลกใหม่สำหรับเด็กทำให้เด็กตื่นตัว และเนื้อหาในกิจกรรมฝึกยังมีความน่าสนใจแปลกใหม่ ดังที่ เดวิส (Davis, 1972, p. 105) ได้กล่าวไว้ว่า เขามีเจตคติที่ดีในเรื่องใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักความจริงที่ว่าคนเรายอมจำแต่สิ่งที่คนสนใจ ได้ดีกว่าสิ่งที่คนไม่สนใจ ให้แต่ละคนแสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อความที่กำหนด และผลของการสอบถามเจตคติ ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปราโมทย์ จันท์ธอม (2545, หน้า 52) ได้ทำการวิจัยเรื่อง

การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการฝึก คือ การได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรม และกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดอยู่ในระดับมาก และ อนุพร พวงมาลี (2549, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถามตามแนวคิดแบบหวมกทกโบของ เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (Edward De Bono) กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถามตามแนวของ เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลต่างๆ และได้พิจารณาแล้วเห็นว่าข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สนใจศึกษาค้นคว้าและการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากงานวิจัย ในชุดกิจกรรมฝึกใช้สื่อต่างๆ ประกอบด้วย สื่อรูปภาพ ข่าว นิทาน สื่อโฆษณา และสื่อโปรแกรมนำเสนอ ซึ่งยังมีสื่อสมัยใหม่ที่น่าสนใจ จึงควรนำสื่อสมัยใหม่ต่างๆ เช่น สื่อมัลติมีเดีย, หนังสือภาพยกระดับ, บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น มาประกอบในการทำการวิจัย

2. ชุดกิจกรรมฝึกที่สร้างขึ้น ควรปลูกฝังความรู้คู่คุณธรรม เป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คุณภาพผู้เรียน และสรวณะของผู้เรียนตามเจตนารมณ์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ชุดกิจกรรมฝึกที่สร้างขึ้นอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งนำหลักธรรมหลายหมวดมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสถานการณ์ ดังนั้นในการทำชุดฝึกครั้งต่อไป น่าจะลองนำหลักธรรมหมวดเดียวกันมาสร้างสถานการณ์ แล้วศึกษาผลทั้งด้านความรู้และคุณธรรม

2. ควรมีการวิจัยในการสร้างชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ที่มุ่งเน้นหลักธรรม โดยใช้ข้อธรรมอื่นในการสร้างสถานการณ์ในการคิดวิเคราะห์ และควรสร้างในระดับชั้นอื่นๆ

3. ควรนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น วรรณกรรมพื้นบ้าน ตำนาน วรรณคดีตามหลักศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสถานการณ์เพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์

4. ควรมีการศึกษาความคงทนการคิดวิเคราะห์ ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์

5. ควรพัฒนาชุดกิจกรรมฝึก โดยการศึกษาวิจัยการคิดประเภทอื่นๆ